

III

(Návrhy právnych aktov)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

455. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 15. A 16. JÚLA 2009

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o právach spotrebiteľov“*[KOM(2008) 614 v konečnom znení – 2008/0196 (COD)]**(2009/C 317/09)*Spravodajca: **Bernardo Hernández BATALLER**Pomocný spravodajca: **Jaroslav MULEWICZ**

Rada sa 6. novembra 2008 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o právach spotrebiteľov“

KOM(2008) 614 v konečnom znení – 2008/0196 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 22. júna 2009. Spravodajcom bol pán Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER, pomocným spravodajcom pán Jaroslav MULEWICZ.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 455. plenárnom zasadnutí 15. a 16. júla 2009 (schôdza z 16. júla 2009) prijal 68 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závery

1.1. EHSV odporúča, aby návrh Komisie o právach spotrebiteľov bol prepracovaný v súlade s odporúčaniami tohto stanoviska a v dôsledku toho aby sa namiesto úplnej harmonizácie vymedzoval iba na oblasť horizontálnej harmonizácie predaja mimo prevádzkových priestorov a predaja na diaľku, pretože to sú oblasti, ktorých sa najviac týka cezhraničný obchod.

1.2. Tie články návrhu smernice, ktoré sa týkajú neprijateľných zmluvných podmienok a predajov a záruk na spotrebný tovar by mali byť vyčiarknuté a odstránené, pretože tieto časti sa zaoberajú problematikou, ktorá za súčasného stavu vývoja práva Spoločenstva nebude môcť byť náležite riešená pomocou úplnej harmonizácie.

1.2.1. Návrh neprináša nič nové v niektorých relevantných aspektoch, ako sú popredajné služby či náhradné diely, alebo priama zodpovednosť výrobcu a distribučných reťazcov.

1.3. EHSV je presvedčený, že stanovenie „spoločných“ definícií by poskytlo obchodníkom a spotrebiteľom vyššiu úroveň právnej istoty a bezpečnosti. Preto by Komisia mala z návrhu odstrániť nezrovnalosti, ktoré v ňom existujú.

1.3.1. EHSV žiada Komisiu, aby kvôli právnej istote v texte svojho návrhu objasnila, či uvedené definície majú byť úplne harmonizované, alebo či prípadne členské štáty budú mať určitý manévrovací priestor na vlastnú úpravu týchto pojmov.

1.3.2. Na európskeho spotrebiteľa sa nemožno pozeráť len z pohľadu vnútorného trhu, ani ho nemožno považovať len za racionálny subjekt na trhu, upozornený a dobre informovaný, ktorý sa rozhoduje iba na základe logiky konkurencie, a ktorého ochrana spočíva jednoducho len vo väčšej a lepšej informovanosti.

1.4. EHSV konstatuje, že dôležitým, ak nie najvýznamnejším faktorom slabého rozvoja cezhraničného obchodu sú vážne nedostatky pri riešení sporov a náhrade škôd. Návrh Komisie napriek tomu nerieši túto problematiku, ktorá sa odráža v prieskume Eurobarometra.

2. Úvod

2.1. Pôvodom tohto návrhu boli rozsiahle diskusie na úrovni Spoločenstva o možnostiach právnej harmonizácie v oblasti zmlúv na základe „spoločného referenčného rámca“ pre zmluvy, ku ktorému Komisia prijala oznámenie o európskom zmluvnom práve ⁽¹⁾. Diskusie tiež prebehli na tému politiky ochrany spotrebiteľov, s ohľadom na revíziu spotrebiteľského *acquis* pokrývajúcu horizontálne ⁽²⁾ i vertikálne ⁽³⁾ aspekty, v súvislosti so smernicami o ochrane spotrebiteľov v oblasti zmlúv.

2.2. EHSV v stanovisku o revízii spotrebiteľského *acquis* ⁽⁴⁾ potvrdil, že politika ochrany spotrebiteľov tvorí nielen súčasť stratégie EÚ v oblasti vnútorného trhu, ale obsahuje tiež dôležitý a pozitívny občiansky prvok. A pokiaľ ide o harmonizáciu na úrovni Spoločenstva, výbor sa domnieva, že hlavným princípom by mala byť lepšia a väčšia ochrana, než tá, ktorá v súčasnosti existuje v členských štátoch.

(1) Ú. v. ES C 241, 7.10.2002.

(2) Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007.

(3) Ú. v. EÚ C 175, 27.7.2007 a Ú. v. EÚ C 44, 16.2.2008.

(4) Tamže: poznámka pod čiarou č. 2.

3. Zhrnutie návrhu

3.1. Priamym predchodcom návrhu Komisie je Zelená kniha Komisie o revízii spotrebiteľského *acquis* – KOM(2006) 744 v konečnom znení z 8. februára 2007, ktorej podstatou a cieľom bolo zjednodušiť a doplniť platný právny rámec, a ktorá pokrývala osem smerníc o ochrane spotrebiteľov ⁽⁵⁾. Odpovede na zelenú knihu sú analyzované v podrobnej správe, ktorú si objednala Európska komisia, pričom treba upozorniť na to, že polovica všetkých prijatých príspevkov pochádzala od obchodníkov (150) a druhá polovica bola rozdelená medzi subjekty zaoberajúce sa ochranou spotrebiteľa (53), právnikov a iných odborníkov (33), verejné orgány (39) a akademické subjekty (32) ⁽⁶⁾.

3.2. Návrh sa skladá z 50 článkov, ktoré sú rozdelené do siedmich kapitol: I. Cieľ, definície a rozsah pôsobnosti (články 1 až 4), II. Informácie pre spotrebiteľov (články 5 až 7), III. Informácie o práve na odstúpenie od zmluvy v prípade zmlúv uzatvorených na diaľku a zmlúv uzatvorených mimo prevádzkových priestorov (články 8 až 20), IV. Ďalšie práva spotrebiteľov týkajúce sa kúpnych zmlúv (články 21 až 29), V. Práva spotrebiteľa týkajúce sa všeobecných zmluvných podmienok (články 30 až 39), VI. Všeobecné ustanovenia (články 40 až 46), Záverečné ustanovenia (články 47 až 50). Pripojených je päť príloh, dve sa týkajú zmluvných podmienok.

3.3. Komisia chce úplne zrušiť nasledujúce smernice (pozri článok 47): i) Smernica Rady 85/577/EHS z 20. decembra 1985 na ochranu spotrebiteľa pri zmluvách uzatváraných mimo prevádzkových priestorov, ii) Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, iii) Smernica Európskeho Parlamentu a Rady 1997/7/ES z 20. mája 1997 o ochrane spotrebiteľa vzhľadom na zmluvy na diaľku a iv) Smernica 1999/44/ES Európskeho parlamentu a Rady z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar.

4. Všeobecné pripomienky

4.1. *Úplná harmonizácia*: Návrh Komisie prijali jednotlivé subjekty organizovanej občianskej spoločnosti rôzne.

4.1.1. Združenia podnikov spomínaný návrh podporujú, pretože sa domnievajú, že prispieva k lepšiemu fungovaniu vnútorného trhu a môže zlepšiť jeho konkurencieschopnosť tým, že zníži existujúce obavy voči cezhraničným transakciám, ako aj zníži administratívnu záťaž a náklady na dodržiavanie predpisov zo strany obchodníkov. Mohlo by to ovplyvniť predovšetkým MSP.

(5) Proces revízie bol opísaný v „Oznámení Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Európske zmluvné právo a revízia *acquis*: ako ďalej“, KOM(2004) 651 v konečnom znení, Ú. v. EÚ C 14, 20.1.2005.

(6) Prípravné práce na vyhodnotenie dôsledkov preskúmania spotrebiteľského *acquis* – analytická správa GP, 6.11.2007, vypracovaná GHK/CIVIC Consulting/Bureau Van Dijk, dostupná na webovej stránke Európskej komisie.

4.1.2. Organizácie spotrebiteľov sa domnievajú, že návrh zasahuje už získané práva tvoriace súčasť *acquis communautaire*, čoho výsledkom by bolo neprijateľné obmedzenie práv spotrebiteľov. Všeobecný pohľad je taký, že návrh by viedol k obmedzeniu práv spotrebiteľov, pretože dôsledky úplnej harmonizácie sú veľké a neúmerné cieľom návrhu a bránili by ďalšiemu vývoju.

4.1.3. Aby sa preklenuli rôzne postoje k návrhu, výbor navrhuje:

- a) obmedziť rozsah pôsobnosti návrhu výlučne na predaj mimo obchodných priestorov a predaj na diaľku, pretože sú to práve tieto oblasti cezhraničných transakcií, v ktorých sa návrh snaží riešiť existujúce prekážky, a kde by úplná harmonizácia bola na mieste; odstúpiť od úplnej harmonizácie v oblasti neprijateľných zmluvných podmienok a záruk predaja,
- b) riešiť v návrhu problematiku spoločných definícií a odstrániť existujúce nezrovnalosti,
- c) zaviesť ďalšie zmeny, navrhnuté v tomto stanovisku.

4.2. Nedostatok vnútorného súladu v rámci návrhu

4.2.1. EHSV sa domnieva, že po tom, čo sa uskutočnili početné diskusie, realizovali rôzne štúdie a analýzy na tému európskeho zmluvného práva za posledných viac ako dvadsať rokov, a to ešte pred vypracovaním zelenej knihy alebo počas neho, a tiež paralelne s projektom o Spoločnom referenčnom rámci⁽⁷⁾, predkladaný návrh Komisie nespĺňa očakávania, ani nenapĺňa potreby.

4.2.2. Na jednej strane, predmetom preskúmania spotrebiteľského *acquis* je osem smerníc, zatiaľ čo návrh Komisie na revíziu a začlenenie sa vzťahuje na štyri z nich. Na druhej strane, práce realizované v rámci Spoločného referenčného rámca sa snažili odstrániť nezrovnalosti a zosúladiť pravidlá tzv. Európskeho zmluvného práva do jediného nepovinného nástroja, ktorý by bol užitočným prostriedkom pre obchodníkov, spotrebiteľov, uplatniteľov zákona a zákonodarcov.

4.2.3. Napriek tomu, že obsah predkladaného textu má v sebe niektoré pozitívne aspekty, v spomínanom kontexte neprináša nič viac než len to, že sústreďuje do jedného textu ustanovenia štyroch smerníc a na začiatku uvádza súbor spoločných definícií; je málo inovatívny a štruktúrovaný, chýba mu snaha o harmonizáciu, objasnenie a vylepšenie v oblasti vyššej miery ochrany spotrebiteľa, ku ktorej je Únia zaviazaná. Okrem toho, keďže sa

niektoré základné aspekty právneho režimu upravených smerníc ponechávajú na legislatívu členských štátov a keďže sa ako nástroj uprednostňuje „smernica“ namiesto „nariadenia“, návrh sa nestotožňuje s navrhnutým cieľom úplnej harmonizácie, pretože ho nielen nerealizuje, ale skôr vytvára nové nejasnosti a rozdiely v tomto režime medzi členskými štátmi.

4.2.4. EHSV zohráva v oblasti ochrany spotrebiteľov aktívnu úlohu, pravidelne vypracováva stanoviská z vlastnej iniciatívy, v ktorých tlmočí svoje názory a ktoré majú svoje vlastné *acquis* Spoločenstva o ochrane spotrebiteľov, a na základe dokumentov, ktoré prijal v tejto oblasti teraz analyzuje návrh Komisie.

4.2.5. Dokončenie spoločného trhu pre podniky a spotrebiteľov je cieľom aj pre EHSV, ktorý uznáva, že existujú transakčné náklady vyplývajúce z uplatňovania pravidiel v oblasti ochrany spotrebiteľa v každom členskom štáte, a tie môžu byť prekážkou širšej ponuky tovarov a výrobkov na vnútornom trhu, ktorá by bola v prospech spotrebiteľa. Zo skúseností však vyplýva a prieskumy Eurobarometra to potvrdzujú⁽⁸⁾, že existujú ďalšie vážne prekážky, ako napr. nedostatok dôvery voči elektronickému obchodovaniu.

4.3. Cezhraničné prekážky

4.3.1. Zdá sa, že podľa Komisie hlavnou prekážkou realizácie vnútorného trhu a predovšetkým cezhraničného obchodovania sú náklady a zdržanlivosť obchodníkov – na strane ponuky a slabá dôvera spotrebiteľov – na strane dopytu. Ako príčiny diagnostikovaných problémov považuje fragmentáciu a diferenciaciu práv, vyplývajúcu z minimálnej harmonizácie.

4.3.1.1. Napriek tomu, že smernice o minimálnej harmonizácii boli doteraz v Spoločenstve najčastejšie používaným nástrojom v oblasti spotrebiteľských práv, príklad smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách ukazuje, že úplná harmonizácia je veľmi nevhodným regulačným opatrením, týkajúcim sa už nadobudnutých práv spotrebiteľov, ktoré takto jasne porušuje ustanovenia článku 153 Zmluvy⁽⁹⁾.

⁽⁷⁾ Pozri KOM(2007) 447 v konečnom znení z 25.7.2007, Druhá správa o napredovaní v oblasti spoločného referenčného rámca, tiež Uznesenie Európskeho parlamentu z 3. septembra 2008 o spoločnom referenčnom rámci pre európske zmluvné právo. Uznesenie Rady č. 2863 z 18. apríla 2008, s. 18.

⁽⁸⁾ Pozri: Špeciálny prieskum Eurobarometra č. 298 (Ochrana spotrebiteľa na vnútornom trhu – 2008); Prieskum Eurobarometra č. 224 (Postoje podnikateľov k cezhraničnému predaju a ochrane spotrebiteľov – 2008); Prieskum Eurobarometra č. 250 – Dôvera v informačnú spoločnosť, z mája 2009, ako aj Správa o cezhraničnom elektronickom obchodovaní v EÚ, SEC(2009) 283 final z 5.3.2009.

⁽⁹⁾ Ako vyplýva z Rozsudku ESD z 23. apríla 2009 (spojené veci C-261/07 a C-299/07).

4.4. Právomoci na úrovni Spoločenstva

4.4.1. EHSV pripomína, že politické opatrenia Spoločenstva na ochranu spotrebiteľa a na ochranu hospodárskej súťaže majú rôzny pôvod.

4.4.2. Zatiaľ čo Rímska zmluva udelila *výlučné právomoci* v oblasti politiky hospodárskej súťaže Spoločenstvu, ochranu spotrebiteľa nestanovila ako samostatný politický cieľ. V skutočnosti, i keď boli prijaté určité opatrenia ⁽¹⁰⁾, rámcom pre túto politiku Spoločenstva bolo jedno uznesenie Rady, konkrétne Predbežný program Európskeho hospodárskeho spoločenstva pre politiku ochrany a informovanosti spotrebiteľov, ktorý sa datuje zo 14. apríla 1975.

4.4.3. Prijatie politiky Spoločenstva na ochranu spotrebiteľa je preto výsledkom mnohých systematických krokov organizácií spotrebiteľov, ktoré vlastným členským štátom uložili povinnosť schváliť tento typ politiky ochrany, čo nakoniec uznala aj EÚ.

4.4.4. A to je dôvod prečo sa v oblasti ochrany spotrebiteľa Spoločenstvo cíti, na jednej strane, viazané povinnosťou zabezpečiť vyššiu mieru ochrany spotrebiteľov a na druhej strane povinnosťou rešpektovať, na základe zásady subsidiarity, spoločné právomoci členských štátov ⁽¹¹⁾.

4.4.5. Politické opatrenia na ochranu spotrebiteľa boli uplatňované členskými štátmi, pričom zabezpečovali vyššiu mieru ochrany a dodržiavania opatrení, tiež v oblasti zásahov a sociálneho zmiernu.

4.4.6. Na európskeho spotrebiteľa sa nemožno pozeráť len z pohľadu vnútorného trhu, ani ho nemožno považovať len za racionálny subjekt na trhu, upovedomený a informovaný, ktorý sa rozhoduje iba na základe logiky konkurencie, a ktorého ochrana spočíva jednoducho v poskytovaní kvalitných informácií.

4.4.7. Ako už EHSV v predchádzajúcich súvislostiach spomenul, akýkoľvek návrh, ktorého cieľom je maximálna harmonizácia v oblasti ochrany spotrebiteľov, sa musí zamerať na veľmi konkrétne aspekty a musí byť pripravovaný mimoriadne obozretne, aby bola rešpektovaná vysoká miera ochrany spotrebiteľa, zaručená Zmluvou, pri súčasnom dodržiavaní zásady subsidiarity. V opačnom prípade by jej dôsledkom bolo spomalenie a oslabenie vývoja spotrebiteľských práv vo všetkých členských štátoch.

4.5. Právny základ

4.5.1. EHSV spochybňuje rovnako právny základ, ktorý uvádza smernica: a to článok 95 a nie článok 153.

⁽¹⁰⁾ Príklad: vytvorenie Služby na ochranu spotrebiteľov, ktorá sa až v roku 1989 vyčlenila z iných oblastí alebo z Konzultačného výboru spotrebiteľov.

⁽¹¹⁾ Spoločné právomoci v Zmluve o Ústave pre Európu ako v článku 169 Lisabonskej zmluvy, pozri Ú. v. ES C 115/51, 9.5.2008.

4.5.2. EHSV už niekoľkokrát odporúčal používať článok 153 zmluvy ako právny základ návrhov právnych predpisov z oblasti ochrany spotrebiteľa, namiesto článku 95 Zmluvy o ES, ktorý je vhodným právnym základom pre oblasť vnútorného trhu. Napriek tomu Komisia používa vo všetkých posledných návrhoch článok 95 Zmluvy o ES a považuje ho za vhodný vzhľadom na to, že návrh smernice sa zameriava na vnútorný trh.

5. Konkrétne pripomienky

5.1. Vo všeobecnosti je text návrhu komplexný a nadmerne používa odkazy (pozri napr. článok 3 ods. 2 a 4, článok 6 ods. 9 písm. a), článok 10, článok 21 ods. 1 a 3, článok 28, článok 32 ods. 2 a článok 35, čo sťažuje pochopenie a čítanie, často sú v ňom použité nepresné alebo neurčité výrazy, ktoré budú spôsobovať problémy pri transpozícii. Ďalej sa pridáva fakt, že členenie nie je vždy pochopiteľné (pozri kapitola VI – Všeobecné ustanovenia, článok 45 týkajúci sa zotrvačného predaja). Ak by tieto nejasnosti v smernici zostali, bude potrebné do samotnej smernice aj do vnútroštátnych právnych predpisov doplniť ustanovenie, podľa ktorého by sa v prípade sporov vyplývajúcich z nejednoznačnosti príslušné predpisy interpretovali v prospech spotrebiteľov ako slabšej strany.

5.2. Ďalej, prakticky úplne sú vynechané procesné a sankčné pravidlá, ktoré sú ako logický dôsledok maximálnej harmonizácie naďalej využívané členskými štátmi (pozri odôvodnenie (58) a článok 42). Tento aspekt môže spôsobovať vážne nezrovnalosti pri harmonizácii. Ako príklad uvedme nasledujúce prípady: i) požiadavky na informácie (článok 5), kde sa členským štátom stanovuje povinnosť podniknúť opatrenia v prípade nesplnenia požiadaviek, avšak pomocou zvláštnej formulácie: „v oblasti zmluvného práva“, pričom sa neupresňuje, či stanovenie sankcií administratívneho alebo trestného charakteru bude alebo nebude považované za porušenie smernice, ii) dôsledky klasifikácie zmluvných podmienok ako neprijateľných, pretože návrh len uvádza, že podmienky nie sú pre spotrebiteľa závažné, keďže členské štáty môžu použiť akúkoľvek koncepciu vnútroštátneho zmluvného práva, ktorá zodpovedá požadovaným cieľom (pozri odôvodnenie (54) a článok 37), právo na odstúpenie od zmluvy.

5.3. **Právo spotrebiteľov na odstúpenie od zmluvy** v rozličných právnych systémoch jednotlivých členských štátov. Právna podstata tohto práva, ktoré, ako sa zdá, z práva pre záväzky odstraňuje koncept *pacta sunt servanda*, je v jednotlivých členských štátoch rôzna, má podobu od jednostranného odstúpenia od zmluvy, až po rozsudok a vypovedanie zmluvy, čo má rôzne právne dôsledky. Komisia by mala pouvažovať o tejto problematike a zaradiť do svojho návrhu súdržný systém, ktorý by pokrýval aj tento zmluvný aspekt.

5.4. Vymedzenia pojmov a rozsah pôsobnosti

EHSV sa domnieva, že Komisia by v texte návrhu mala objasniť, či definície, ktoré sú v ňom uvedené, umožnia dodatočné prispôbenie jednotlivými členskými štátmi.

5.4.1. **Spotrebiteľ** (článok 2 ods. (1)). Ponúkaná definícia, podobne ako väčšina textov Spoločenstva, neobsahuje žiadnu zmienku o možnom rozšírení konceptu v prípadoch, keď fyzická osoba sleduje rôzne záujmy⁽¹²⁾, čo je situácia uznávaná v mnohých členských štátoch⁽¹³⁾, alebo v prípadoch určitých právnych subjektov. Takáto striktná definícia spotrebiteľa, interpretovaná v súlade so Zmluvou o ES a smernicou 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách, spolu s ustanoveniami článku 4 – ktoré zakazujú, aby prísnejšie ustanovenia zabezpečovali rôznu mieru ochrany spotrebiteľa – bráni ochrane zraniteľných spotrebiteľov, kategórie, ktorá by bola zasiahnutá zmluvami uvedenými v tomto návrhu. Treba poznamenať, že samotná smernica 2005/29/ES uznáva (článok 5 ods. 3) existenciu zraniteľných spotrebiteľov, ktorých by bolo potrebné vyčleniť aj tu.

5.4.2. **Obchodník** (článok 2 ods. (2)). Predkladaný návrh neupresňuje situáciu neziskových organizácií ani verejných orgánov, keď pôsobia mimo rámca svojich výhradných právomocí ako verejní činitelia (*iure imperium*).

5.4.3. **Tovar a produkt** (článok 2 ods. (4) a (12)). Prijatie dvoch rôznych definícií pre tovar a produkt (druhá je zhodná s definíciou použitou v smernici 2005/29/ES) je zavádzajúce a nepochopiteľné. To sa vzťahuje hlavne na prípad elektrickej energie, ktorá bude buď tovar alebo služba, v závislosti od toho, či pôjde o prípad mimozmluvnej alebo zmluvnej zodpovednosti, čo prirodzene neprispieva k snahe o celistvosť práva Spoločenstva. Skutočnosť, že v smernici nie je zahrnutá elektrická energia je rozporuplná, keď je jasné, že sa aplikuje na akumulátory, ako sú batérie alebo elektrické batérie, ako tomu je v mnohých členských štátoch.

5.4.4. **Zmluva uzatvorená na diaľku** (článok 2 ods. (6)). Táto definícia je obsiahlejšia ako definícia použitá v aktuálnej smernici o predaji na diaľku. A to spôsobuje problémy. Nová definícia požaduje, aby pre uzatvorenie zmluvy boli výlučne použité prostriedky komunikácie na diaľku. Na základe vyššie uvedeného budú do rámca zmlúv uzatvorených na diaľku zaradené teraz mnohé zmluvy, ktoré tam predtým nepatrili. Uvedieme dva príklady: v prvom spotrebiteľ X vojde do obchodu a hovorí o tom, že si možno niečo kúpi, vráti sa domov a neskôr zatelefonuje do tohto obchodu a potvrdí svoj nákup. Nie je jasné, prečo je potrebné rozšíriť definíciu na zaradenie takéhoto prípadu. Druhý príklad: predajca navštívi spotrebiteľa Y a počas tejto návštevy spotrebiteľ Y ponúkne predajcovi, že si kúpi jeho produkty. Urobí tak buď ústne alebo vyplnením objednávky. Neskôr predajca potvrdí, a to telefonicky alebo poštou, že prijíma ponuku spotrebiteľa Y. V tomto druhom prípade sa zdá, že zmluva je aj zmluvou uzatvorenou na diaľku, aj zmluvou uzatvorenou mimo prevádzkových priestorov. Aká je to teda zmluva? Lehota na

odstúpenie od zmluvy je 14 dní odo dňa uzatvorenia zmluvy (mimo prevádzkových priestorov) alebo 14 dní odo dňa začiatku plnenia (zmluva uzatvorená na diaľku)? Definície „zmluvy na diaľku“ a „zmluvy mimo prevádzkových priestorov“ sa nesmú prekrývať.

5.4.5. **Prevádzkové priestory** (článok 2 ods. (9)). Ide o ďalšiu definíciu, kde sa nedoceníl jej skutočný dosah. Pokiaľ sa táto definícia interpretuje v súlade s odôvodnením 15, vzniká nasledujúca pochybnosť: obchody uzatvorené na palube lietadla alebo lode by boli predajom v rámci alebo mimo prevádzkových priestorov?

5.4.6. **Obchodná záruka**. Návrh preberá výraz „obchodná záruka“ zo zelenej knihy o popredajných zárukách a službách (pozri článok 2 ods. (18)), ale v tomto prípade ju nerozlišuje od právnej záruky, ktorá je krytá len smernicou 99/44/ES (pozri článok 1 ods. 2 písm. e)). Takáto zámena môže s veľkou pravdepodobnosťou spotrebiteľov zavádzať pokiaľ ide o skutočný dosah jedného alebo druhého typu záruky. Treba v každom prípade objasniť, že pri obchodnej záruke obchodník plní svoje povinnosti dobrovoľne, zatiaľ čo „právna záruka“ je svojou podstatou záväzná.

5.4.7. **Sprostredkovateľ**. Tak definícia sprostredkovateľa (článok 2 ods. (19)), ako aj osobitné požiadavky na informácie pre sprostredkovateľov (článok 7) nie sú veľmi zrozumiteľné. Skutočne, buď ide o profesionálne aktivity, riadené smernicou, alebo tomu tak nie je a nepotrebujeme regulačné postupy. EHSV navrhuje, aby bola táto problematika objasnená.

5.4.8. **Informácie pre spotrebiteľov** (článok 5). Výbor si všimol, že vo všeobecných požiadavkách na informácie pred uzatvorením zmluvy sa dá z textu vyvodiť možnosť neposkytnutia informácií. (1. Pred uzatvorením akejkoľvek kúpnej zmluvy alebo zmluvy o službách poskytne obchodník spotrebiteľovi tieto informácie, „ak nie sú už zjavné z kontextu“) EHSV sa domnieva, že takáto štylizácia vyvoláva veľa pochybností a je zavádzajúca a preto s ňou nesúhlasí.

5.4.9. Podľa medzinárodného práva súkromného tiež nie je jasné, či uplatniteľným právom by malo byť nariadenie Rím I (ako navrhuje článok 5 ods. 3), alebo či by ako porušenie povinnosti poskytovať informácie nemalo spadať pod nariadenie Rím II, článok 12 (odôvodnenie 30 nariadenia Rím II).

5.4.10. Ustanovenia článku 6 ods. 2 o určení dôsledkov vyplývajúcich z povinnosti poskytovať informácie v súlade s platnými vnútroštátnymi predpismi sa nezadajú byť primerané a dajú priestor rozmanitým riešeniam, a preto by sa mali harmonizovať.

⁽¹²⁾ „Spotrebiteľ“ je každá fyzická osoba, ktorá koná za účelom, ktorý je mimo rámca jej obchodu, podnikania alebo profesie“. Draft Common Group of Reference (DCFR) Outline Edition, december 2008.

⁽¹³⁾ Napr. Rakúsko, Belgicko, Dánsko, Grécko, Fínsko, Švédsko, Španielsko a Portugalsko pojem spotrebiteľ rozšírili.

5.4.11. **Verejná dražba.** Bolo by potrebné jasne uviesť, že povinné verejné dražby organizované verejnými orgánmi budú vždy stáť mimo rozsahu pôsobnosti tohto návrhu, ktorý síce zahŕňa pojmy „dražba“ a „verejná dražba“, ale tieto sa týkajú len dražieb organizovaných dobrovoľne obchodníkom.

5.5. Zmluvy uzatvárané mimo prevádzkových priestorov a zmluvy na dialku

5.5.1. Smernica 85/577/EHS, jedna z prvých európskych legislatívnych iniciatív v oblasti ochrany spotrebiteľa, odhaľuje nízku mieru odchýlok pri transpozícii na vnútroštátnej úrovni, kde sa jednotlivé štáty sústredili hlavne na využitie možnosti vylúčiť určité typy zmlúv (napr. pod určitú hodnotu alebo podľa určitého druhu tovaru) alebo na rozšírenie ochrany spotrebiteľa, čo bolo možné vďaka doložke o minimálnej harmonizácii (pozri článok 8). V dôsledku toho sa všeobecne očakávaná maximálna harmonizácia nezdá byť problematická a zdá sa vyrovnaná a pozitívna. Smernica 85/577/EHS sa uplatňuje iba v prípade, keď nevznikla požiadavka na návštevu obchodníka v dome alebo na pracovisku spotrebiteľa. Návrh na rozšírenie rozsahu pôsobnosti, aby bolo možné začleniť vyžiadané návštevy, je prijateľný, pokiaľ bude rozšírený počet výnimiek uvedených v článku 19 ods. 2. Medzi zmluvy, na ktoré sa nebude uplatňovať právo na odstúpenie od zmluvy (ako je to v prípade zmlúv na dialku), by mali byť zaradené:

- a) služby, ktorých poskytovanie sa začalo s predchádzajúcim výslovným súhlasom spotrebiteľa pred koncom lehoty na odstúpenie od zmluvy a
- b) dodávky tovaru zhotoveného podľa špecifikácií zadaných spotrebiteľom, jasne personalizovaného tovaru alebo tovaru, ktorý rýchlo podlieha zníženiu kvality alebo skaze.

5.5.1.1. Pokiaľ sa prvá z týchto výnimiek nezaraďuje do článku 19 ods. 2, poskytovatelia služieb by mohli spotrebiteľov, ktorí chcú mať prácu vyhotovenú rýchlo (napr. úpravy kuchyne, alebo kadernícke služby doma) žiadať, aby počkali aspoň 14 dní. Pokiaľ nebude zaradená druhá výnimka, obchodník, ktorý na mieru vyrába objednané tovary (napr. kuchynské linky, oblek) by mohol odmietnuť začať vykonávať dohodnutú prácu až dotedy, kým neuplynie aspoň 14 dní. Naopak, spotrebiteľ by mohol odstúpiť od zmluvy a nechať obchodníka takýto tovar, ktorý už len ťažko predá.

5.5.2. Pokiaľ ide o zmluvy na dialku, i keď na základe komparatívnej štúdie ⁽¹⁴⁾ neexistujú veľké rozdiely pri transpozícii smernice 1997/7/ES, treba tiež poznamenať, že členské štáty využili možnosti a doložku o minimálnej harmonizácii, aby stanovili

systemy, ktoré by boli prijateľnejšie pre spotrebiteľa. Bolo by užitočné navrhnúť možnosti ochrany spotrebiteľov pri obchodovaní na dialku s tretími krajinami.

5.5.3. Je možné si však všimnúť potenciálne prekážky na vnútornom trhu, spôsobené viacerými zoznamami výnimiek a rôznymi požiadavkami na podávanie informácií obchodníkmi.

5.5.4. EHSV uznáva, že existuje priestor na zlepšenie pokiaľ ide o rozsah výnimiek uplatňovania, ako začlenenie tovarov (alebo služieb) s nižšou hodnotou ⁽¹⁵⁾ alebo rizikových z pohľadu zdravia, hygieny alebo bezpečnosti. Toto sa vzťahuje predovšetkým na potravinovú bezpečnosť (pozri článok 20 ods. 1 písm. d)) kde treba výslovne uviesť odkaz na článok 2 nariadenia (ES) č. 178/2002 ⁽¹⁶⁾. Čo sa týka výnimky na tovary (a služby) s nižšou hodnotou, existuje tu priestor na podstatné zvýšenie hodnoty 60 EUR (smernica 85/577/EHS).

5.5.5. Pokiaľ ide o právo na odstúpenie od zmluvy, návrh zjednocuje lehotu na 14 dní a EHSV víta objasnenie kalkulácie tejto časovej lehoty. Napriek tomu, ako už bolo uvedené vyššie, bolo by potrebné harmonizovať podstatu a dôsledky tohto práva.

5.5.6. EHSV rovnako spochybňuje vhodnosť stanovenia pravidiel týkajúceho sa záväzkov spotrebiteľa v prípade odstúpenia od zmluvy v článku 17 ods. 2 (Spotrebiteľ zodpovedá iba za akékoľvek zníženie hodnoty tovaru v dôsledku zaobchádzania s týmto tovarom iným spôsobom, než aký je potrebný na uistenie sa o charaktere a funkčnosti tovaru), pretože sa domnieva, že vzniknú pochybnosti a potenciálne problémy s dokazovaním pre spotrebiteľov.

5.5.7. Bez toho, aby sa spochybňovala potreba zlepšiť navrhované pravidlá, EHSV ⁽¹⁷⁾ by uvítal, keby sa navrhovaná maximálna harmonizácia týkala len uvedených dvoch smerníc, pričom by regulovala metódy predaja a tak by im dala väčší potenciál pre ich cezhraničný rozmer.

⁽¹⁴⁾ Pozri EC Consumer Law Compendium – Comparative Analysis (Kompendium zmluvného práva ES – Porovnávací analýza). Autor: Prof. Hans Schulte-Nolke v spolupráci s Dr. Christianom Twigg-Flesnerom a Dr. Martinom Ebersom, február 2008, vypracované pre Európsku komisiu na základe zmluvy o službách č. 17.020100/04/389299: „Annotated Compendium including a comparative analysis of the Community consumer acquis“.

⁽¹⁵⁾ Pozri: článok 3 ods. 1 smernice 85/577/ES, možnosť, ktorú uplatnilo 18 členských štátov.

⁽¹⁶⁾ Nariadenie (ES) č. 178/2002 Európskeho parlamentu a Rady z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín (Ú. v. ES L 31, 1.2.2002, s. 1.).

⁽¹⁷⁾ Ú. v. EÚ C 175, 27.7.2007 a Ú. v. EÚ C 162, 25.6.2008.

6. Neprijateľné zmluvné podmienky uzatvorené so spotrebiteľmi

6.1. Táto oblasť, ktorá sa v súčasnosti riadi smernicou 1993/13/EHS je sústredená do kapitoly V a do príloh II a III, i keď EHSV sa na základe analýz Komisie domnieva, že predkladaný návrh by sa nemal zaoberať touto problematikou a mala by sa z neho odstrániť, pretože úplná harmonizácia v tejto oblasti za súčasného stavu vývinu práva Spoločenstva určite vyvolá problémy vo vnútroštátnych právnych systémoch niektorých členských štátov.

6.1.1. Pokiaľ však Komisia úplne neodstráni pravidlá o neprijateľných zmluvných podmienkach, EHSV predkladá nasledujúce pripomienky:

6.1.1.1. Ako je známe, ide o kľúčový aspekt zmluvného práva, ktorý bol pred prijatím smernice riadený členskými štátmi.

6.1.1.2. Komparatívna analýza jeho transpozície ukazuje, že vo väčšine prípadov členské štáty využívali doložku o minimálnej harmonizácii (článok 8), a tak dnes disponujú pravidlami, ktoré sú pre spotrebiteľov prijateľnejšie ako pravidlá stanovené v smernici. I súčasná situácia hovorí za to, že úplná harmonizácia sa neodporúča ⁽¹⁸⁾.

6.1.1.3. Preto treba dúfať, že predložený návrh, ktorý žiada definitívne zrušenie platnej smernice, bude môcť nielen vyrovnať najvyššiu úroveň transpozície, ale že tiež objasní rôzne sporné body, ktoré delia doktrínu a judikatúru.

6.1.1.4. Toto sa vzťahuje samozrejme na vzťah medzi princípom dobrej viery a kritériom nerovnováhy v právach a povinnostiach strán, stanovenom v článku 3 ods. 1 súčasnej smernice a takmer nezmenenom v článku 32 ods. 1 návrhu, pokiaľ ide o dôsledky porušenia požiadaviek na transparentnosť zmluvných podmienok, v článku 31.

6.1.1.5. Pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti, treba si všimnúť začleňovanie určitého obmedzenia v neprospech spotrebiteľa. Skutočne, zatiaľ čo tento návrh zahŕňa výlučne podmienky zahrnuté v písomných zmluvách („vopred vypracované“ podľa článku 30 ods. 1) ktoré stanovujú členským štátom, aby sa zdržali „uloženia akýchkoľvek prezentačných požiadaviek, pokiaľ ide o spôsob, akým sú zmluvné podmienky vyjadrené alebo sprístupnené spotrebiteľovi“, súčasná smernica sa uplatňuje tiež na slovné zmluvy (pozri: Dôsledky článku 5 smernice 93/13/EHS), ako sa uplatňuje v niektorých členských štátoch.

6.1.1.6. EHSV sa domnieva, že zachovanie súčasného systému a súčasne založenie výboru a systému na registráciu neprijateľných podmienok vnútroštátnymi orgánmi predstavujú dostatočný krok vpred v oblasti informovania o neprijateľných podmienkach, čo je užitočné pre obchodníkov, z dôvodu zníženia nákladov na zosúladienie, ale aj pre tých, ktorí budú uplatňovať toto právo a tiež pre spotrebiteľov.

6.1.1.7. Problematika neprijateľných zmluvných podmienok je uplatniteľná horizontálne na všetky zmluvy uzatvorené so spotrebiteľmi a v mnohých prípadoch tiež na zmluvy uzatvorené medzi obchodníkmi. EHSV sa domnieva, že návrh Komisie bude mať v tomto smere vo všetkých členských štátoch veľmi vážne a negatívne dôsledky na zmluvné právo vo všeobecnosti a konkrétne na ochranu spotrebiteľa.

7. Určité aspekty predaja spotrebného tovaru a súvisiacich záruk

7.1. EHSV sa domnieva, že nie je vhodné zaradiť vyššie uvedené problematiku do tejto smernice a navrhuje, aby bola z návrhu odstránená, pretože neposkytuje spotrebiteľom nijaký prínos, ani vyššiu mieru ochrany.

7.2. Smernica 1999/44/ES umožnila členským štátom prijať alebo ponechať v platnosti opatrenia, poskytujúce spotrebiteľom väčšiu ochranu, čo viedlo k nejednotným právnym predpisom v jednotlivých štátoch.

7.3. Tento prípad preukazuje neexistenciu výrazných tendencií pri transpozícii v akomkoľvek zmysle ⁽¹⁸⁾, pretože všetky členské štáty, bez výnimky, už disponovali právnymi normami v oblasti nákupno-predajných zmlúv týkajúcich sa spotrebného tovaru, ktoré boli regulované touto smernicou.

7.4. Pokiaľ ide o prenos rizika (článok 23), návrh sa snaží riešiť nezrovnalosti týkajúce sa pojmu „dodanie“ a obchodník je následne zodpovedný spotrebiteľovi od momentu, kedy nastane spomínaný prenos rizika (článok 25), čo by mohlo znamenať zlepšenie a objasnenie.

7.5. Stanovenie všeobecnej lehoty na dodanie tovarov považuje výbor za nejednotné, s výnimkou niektorých druhov predaja (mimo prevádzkových priestorov alebo v prípade predaja na diaľku), keďže sa zdá neprimerané, aby článok 22 návrhu stanovoval, aby obchodník dodal tovar maximálne do 30 dní od uzatvorenia zmluvy.

7.6. Napriek tomu, že členským štátom bola zrušená možnosť stanoviť prezumpčnú lehotu v súlade s aktuálnou smernicou a stanovením jednotnej lehoty šesť mesiacov, návrh obmedzuje práva spotrebiteľov v tom smere, že na nich uvaluje dôkazné bremeno v prípade poškodení, ktoré sa prejavia neskôr.

⁽¹⁸⁾ Pozri EC Consumer Law Compendium – Comparative Analysis (Compendium zmluvného práva ES – Porovnávací analýza). Autor: Prof. Hans Schulte-Nolke v spolupráci s Dr. Christianom Twigg-Flesnerom a Dr. Martinom Ebersom, február 2008, vypracované pre Európsku komisiu na základe zmluvy o službách č. 17.020100/04/389299: „Annotated Compendium including a comparative analysis of the Community consumer acquis“.

7.7. Rovnako, pokiaľ ide o problematiku lehôt a dôkazného bremena v prípade nesúladu so zmluvou, prijatím návrhu smernice a tým aj oznamovacej povinnosti sa v skutočnosti skrátí záručná lehota na lehotu možnosti podania sťažnosti vo všetkých členských štátoch, ktoré tento mechanizmus neprijali, ako vyplýva z obsahu článku 28 ods. 4 a 5.

8. Procedurálne nedostatky

8.1. Návrh obsahuje niekoľko procedurálnych pravidiel, ako napr. dôkazné bremeno alebo aktívne zákonné priznanie, ktoré

by sa mali s cieľom súdržnejších regulačných predpisov viac konkretizovať. Chýbajú regulačné predpisy v oblasti možnosti prijať ochranné opatrenia, ktoré by umožnili sklbiť pozastavujúce a nápravné opatrenia, alebo zverejňovanie rozsudkov.

8.2. Čo sa týka kolektívnych žalôb, EHSV odkazuje na svoj nedávno uverejnený dokument ⁽¹⁹⁾.

V Bruseli 16. júla 2009

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Mario SEPI

⁽¹⁹⁾ Ú. v. EÚ C 162, 25.6.2008.